

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2013

JĘZYK POLSKI

POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania odpowiedzi

MAJ 2013

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.

Temat 1. Porównaj wizerunki Aresa i sposoby oraz cele ukazania tej postaci we fragmentach eposu Homera *Iliada* i eseju Zbigniewa Herberta *Olimpijski generał*.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

- 1. Zasada zestawienia tekstów, np.:** **1 p.**
- a) nawiązanie do mitologii greckiej,
  - b) różne konwencje,
  - c) różne funkcje mówienia o Aresie (np. przedstawienie mitu i jego reinterpretacja).

Wizerunki Aresa

- 2. Ares w *Iliadzie*, np.:** **4 p.**
- a) nazywany zabójcą ludzi,
  - b) lubi wojnę, wojowanie i walkę (*bitwy niesyt*),
  - c) wzbudza negatywne uczucia,
  - d) silny i piękny (spiżowy),
  - e) nieśmiertelny, walczy z nieśmiertelnymi i śmiertelnymi,
  - f) krytyczny wobec rodziny (np. Zeusa, Ateny),
  - g) zawzięty, uparty, okrutny.

- 3. Ares w *Olimpijskim generale*, np.:** **4 p.**
- a) mniej ważny niż inni bogowie (proletariackie imię),
  - b) bezmyślny siłacz, a nie wojownik,
  - c) pozbawiony zasad moralnych (kłamca, pijak),
  - d) barbarzyńca,
  - e) terrorysta,
  - f) niszczyciel, fanatyk mordów, skrytobójca,
  - g) cyniczny,
  - h) działa poza prawem,
  - i) zasługuje na wzgardę.

Sposób ukazania

- 4. Ares w *Iliadzie*, np.:** **5 p.**
- a) ukazany jako heros (stałe cechy),
  - b) ukazywany przez działanie (w środku akcji),
  - c) ukazywany poprzez emocje,
  - d) mitologizmy, gotowe zwroty (styl formalny),
  - e) styl homerycki (porównania i epitety),
  - f) patos,
  - g) heroizacja,
  - h) hiperbolizacja,
  - i) dialog i narracja.

5. **Ares w *Olimpijskim generale*, np.:** 5 p.
- a) jest pretekstem do rozważań,
  - b) odarty z boskiej proveniencji,
  - c) ukazany w sytuacjach podkreślających jego słabości,
  - d) ukazany w realiach świata współczesnego,
  - e) ukazany w zmieniających się zachowaniach,
  - f) ukazany jako ucieleśnienie przemocy,
  - g) słownictwo nacechowane negatywnie,
  - h) ironia,
  - i) kontrast,
  - j) poetyka eseju (np. asocjacyjność),
  - k) interpretacja końcowej metafory.

Cele ukazania postaci

6. **W *Iliadzie*, np.:** 2 p.
- a) utrwalenie ustnego przekazu,
  - b) tworzenie mitologii,
  - c) ujęcie mitu w formę literacką,
  - d) współtworzenie zbiorowej tożsamości,
  - e) podkreślenie hierarchiczności władzy.
7. **W *Olimpijskim generale*, np.:** 2 p.
- a) moralna ocena zjawisk współczesnego świata,
  - b) zło jako trwałe składnik świata (zło ma różne kształty),
  - c) ukazanie ludzkiego wymiaru zła (przemoc fizyczna),
  - d) ukazanie kondycji współczesnego człowieka – nuda jako motyw działania współczesnego Aresa.

8. **Podsumowanie** 3 p.
- pełne:** wskazanie różnic między tekstami w trzech aspektach tematu. (3)
- niepełne:** wskazanie różnic między tekstami w dwóch aspektach tematu. (2)
- próba podsumowania:** wskazanie różnic między tekstami w jednym aspekcie tematu. (1)

Temat 2. **Biblioteka i jej użytkownicy. Analizując i interpretując fragmenty prozy Melchiora Wańkowicza *Ziele na kraterze* i Umberto Eco *Imię róży*, porównaj przedstawione literackie obrazy i sposoby ich kreacji.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

1. Wstępne rozpoznanie całości i zasada zestawienia tekstów, np.:

1 p.

- a) biblioteka jako odrębny świat (miejsce szczególne),
- b) refleksja o wartościach, które kryją książki,
- c) różne przeznaczenia biblioteki (rodzinna i klasztorna),
- d) refleksja o sensie gromadzenia książek.

2. Biblioteka we fragmencie *Imienia róży*, np.:

3 p.

- a) instytucja,
- b) miejsce niezwykle,
- c) miejsce tajemne (dla wybranych),
- d) miejsce reprodukcji książek,
- e) misterna w konstrukcji i urządzeniu (zgodnie z filozofią średniowiecza),
- f) miejsce poszukiwań,
- g) pamięć cywilizacji.

3. Biblioteka we fragmencie *Ziela na kraterze*, np.:

3 p.

- a) prywatna,
- b) niezwykłość zwyczajnego miejsca (domowe zacisze),
- c) o szczególnej atmosferze (duch biblioteki),
- d) starannie zaplanowana i urządzona,
- e) miejsce pulsujące życiem (źródło różnych doznań),
- f) skarbnica książek o różnej wartości,
- g) księgozbiór uporządkowany/sklasyfikowany,
- h) zapewnia łatwy dostęp do wszystkich książek.

4. Użytkownicy we fragmencie *Imienia róży*, np.:

3 p.

- a) mnisi (wtajemniczeni i goście),
- b) postacie o różnym stosunku do książek,
- c) goście traktowani jak obcy i odczuwający samotność (narrator i Wilhelm),
- d) goście kierujący się chęcią poznania,
- e) widzą bibliotekę jako odzwierciedlenie boskiej doskonałości,
- f) zarządzający strażnicy niedostępności/książek,
- g) wytrawni rzemieślnicy/skrybowie/iluminatorzy,
- h) hierarchiczność (np. rola bibliotekarza).

5. Użytkownicy we fragmencie *Ziela na kraterze*, np.:

3 p.

- a) narrator – właściciel biblioteki,
- b) bibliofil,
- c) miłość do książek ma różne odcienie,
- d) ceniący smak życia (łączywy na dźwięk, barwę, smak, zapach),
- e) traktuje bibliotekę jako miejsce przygody intelektualnej,
- f) porównanie do ogrodnika.

6. Sposób kreacji w *Imieniu róży*, np.: 5 p.
- a) symbolika,
  - b) metafora świata,
  - c) metafora ludzkiego losu,
  - d) rola światła,
  - e) rozważania o poszukiwaniu prawdy (styl wywodu filozoficznego),
  - f) symbol niedostępności: Prawdy – wiedzy absolutnej dostępnej tylko Bogu,
  - g) nastrojowość (powaga, tajemniczość),
  - h) estetyzm w opisie (słownictwo),
  - i) zróżnicowanie słownictwa w opisie i dialogu (ukazanie stosunku bohaterów do książek),
  - j) ukazanie niechęci do zmian,
  - k) szczegółowość opisu,
  - l) plastyczność.
7. Sposób kreacji w *Zielu na kraterze*, np.: 5 p.
- a) antropomorfizacja,
  - b) język zindywidualizowany,
  - c) gawęda (tradycja gawędy szlacheckiej),
  - d) elementy rzeczywiste i fikcyjne w opisie,
  - e) faktograficzność,
  - f) barwność polszczyzny (powiedzonka, plastyczne słownictwo),
  - g) anegdotyczność,
  - h) dygresyjność,
  - i) humor,
  - j) szczegółowość i swoboda w narracji,
  - k) wartościowanie świata poprzez język,
  - l) metafora ogrodu/parku.
8. Podsumowanie 3 p.
- pełne:** wskazanie różnic między tekstami w trzech aspektach tematu. (3)
- niepełne:** wskazanie różnic między tekstami w dwóch aspektach tematu. (2)
- próba podsumowania:** wskazanie różnic między tekstami w jednym aspekcie tematu. (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 2 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 2 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 8 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 6 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, 4 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 2 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY

0-4 p.